

УДК 781.6:784.1(477.43/47-15)

**ПРОСТА ПЕРІОДИЧНІСТЬ У ГАЇВКАХ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ****Олег СМОЛЯК**

*Кафедра музикознавства,  
Тернопільський національний педагогічний університет  
імені Володимира Гнатюка,  
проспект Злуки, 27/94, 46000 Тернопіль, Україна*

Зроблено спробу проаналізувати просту періодичність у гаївках Західного Поділля як початкову ланку в становленні строфічної обрядової музики. Виявлено основні рівні формотворчого зіставлення – серіаційний та класифікаційний. Проведено типологію бінарної, тернарної та квартнарної класифікації.

*Ключові слова:* проста періодичність, гаївки Західного Поділля, серіація, класифікація.

Календарно-обрядовий фольклор з самого початку його фіксації привертав увагу вчених особливістю його структурування. Найважливіша складова мелосу обрядового фольклору є формотворчий елемент, завдяки якому можна реконструювати давність його походження та встановити поетапність розширення музичного синтаксису загалом.

Формотворча складова музичного фольклору привертала увагу українських учених-етномузикознавців Петра Сокальського<sup>1</sup>, Філарета Колесси, Климента Квітки, Володимира Гошовського, Софії Грици, Анатолія Іваницького, Богдана Луканюка, Олега Смоляка, Надії Супрун-Яремко та ін. Вони здебільшого досліджували народномузичні форми взагалі, не заглиблюючись детально в окремо взятий народнопісенний жанр, оскільки це потребувало великого масиву пісень одного жанру та скрупульозного виявлення тих формотворчих процесів, які ретроспективно відбувалися протягом віків.

Мета статті – проаналізувати просту періодичність у гаївках Західного Поділля як початкову ланку в становленні строфічної обрядової музики та виявити основні рівні формотворчого зіставлення – серіаційний та класифікаційний.

Найдавніший прояв простої періодичності втілений в однорядковій формі, яка має первісні ознаки строфіки в усіх її проявах: семантичному, ритмоінтонаційному, синтаксичному, словесному тощо, тобто в ній (в однорядковій формі) починає відбуватися типізація простої періодичності.

<sup>1</sup> На народномузичні форми в українському етномузикознавстві вперше звернув увагу й окреслив шляхи їхнього становлення та розвитку Ф. Колесса у праці “Ритміка українських народних пісень” [11]. Погляди Ф. Колесси на формотворчі процеси у фольклорі підтримали і розвинули українські та зарубіжні вчені К. Квітка [10], В. Гошовський [4], С. Грица [5], А. Іваницький [9], О. Смоляк [12; 13; 14], Б. Асаф’єв [1], І. Земцовський [7], Н. Владикіна-Бачинська [3], А. Банін [2] та ін. Але їхні погляди на цю проблематику (крім С. Грици, Ф. Колесси, А. Іваницького, О. Смоляка) переважно були констатаційними і недостатньо торкалися процесів еволюції народномузичних форм.

У строфічній народній традиційній музиці однорядкова форма (за С. Грицою, форма-колон<sup>2</sup>) належить до базових структур не тільки в обрядовій творчості, але й у епічних пісенних зразках: баладах, співанках-хроніках, коломийках. Ця формотворча конструкція притаманна також і південнослов'янській фольклорній традиції, зокрема сербській, моравській, болгарській [15].

Українські етномузикознавці В. Гошовський, С. Грица та А. Іваницький, враховуючи етнолінгвістичні та компаративістичні наукові дані, вважають, що становлення простої періодичності припадало на кінець палеоліту (40–15 тисяч років тому). “Це епоха найдавніших предків слов'ян та раннього слов'янства” [8, с. 14]. Мова у цей період уже була наповнена ознаками членоподільності, абстрагована на рівні зображувальної символіки (доказом цього є наскельні малюнки древніх людей та тварин). У музичних конструкціях трапляється серіаційний (термін А. Іваницького) тип мелодичного становлення з опосередкованим кадансуванням. Тому однорядкова строфа має певні інваріантні ознаки. Вона формується за принципом нанизування подібних (одновисотних чи різновисотних) ритмоінтонаційних сегментів-серій. Адже у давніх музичних пластах діє досить жорстка інтонаційна регламентація. Вона буває або спадною (спонукальною), або хвилеподібною (питальною). У простій періодичності буває лише одна синтаксична “крапка”.

Для підтвердження вищесказаного у гаївковому масиві Західного Поділля збереглося 6 реліктових однорядкових форм (колонів), які репрезентують в основних рисах етап типізації простої періодичності<sup>3</sup>. Це варіанти пісенної парадигми “Ой була, була йа в місті вдова” із сіл Нараїв, Мечищів Бережанського району та з міста Бережани, “Скакала жабка понад річкою” з міста Хоростків Гусятинського району, “Мала Гандзелька чотири браття” із села Стара Ягольниця Чортківського району Тернопільської області та “Через садочок стежка вузенька” з міста Глиняни Золочівського району Львівської області.

Найпрезентабельнішим серед них є нараївський пісенний варіант гаївки “Ой була, була йа в місті вдова”:

#### Приклад 1

*село Нараїв Бережанського району Тернопільської області*

♩ ≈ (6) 1. t. = 7

1. Ой, бу-ла, бу-ла йа в се-лі вдо-ва, ой, бу-ла, бу-ла йа в се-лі вдо-ва. 2. Та й ма-ла во-на  
йа три до-неч-ки, 3. а всі три бу-ли, як вир-м'я-ноч-ки.

Його форма представлена однорядковою простою періодичністю з ритмічною будовою вірша 5+5, яка, без сумніву, належить до найстаровинніших (про старовинність цієї пісенної форми вказують Ф. Колесса [11, с. 130], С. Грица [7, с. 122], А. Іваницький [9, с. 33]). Адже за логічною обмеженістю структурування

<sup>2</sup> Термін “колон” уперше в українському етномузикознавстві ввела у науковий обіг С. Грица у праці “Мелос української народної епіки” [5]. За її твердженням, “в мелодії ця конструкція реалізується стало повторюваним, нерідко варіюваним мелодичним рядом, що в поєднанні із текстом утворює самостійну цілісність – колон” [5, с. 110–111].

<sup>3</sup> Про просту періодичність див. статтю О. Смоляка “Форма колон у гаївках Західного Поділля” [14].

її аж ніяк не може ретранслювати сучасний реципієнт. Доказом цього є дворазове повторення у нараївському варіанті семантичного блоку першого вірша, який ніби розсуває матрицю до дворядковості (наступні словесні побудови вже знову втілюються у вихідну однорядкову форму).

На розширення зазначеної формотворчої кальки істотно впливає протягування останніх клаузул у сегментах. Якщо в інших варіантах пісенної парадигми “Ой була, була йа в місті вдова” (маємо на увазі підгірський Золочівського та мечищівський Бережанського районів) вони зазвичай є четвертними, тобто зберігають колядкові ритмічні ознаки, то в аналізованому їм властиві половинні (тут власне іони є типово гаївковими). Тому метрична побудова стає кратною (піддатливою крокуванню).

Мелоінтонація досліджуваної гаївки, без сумніву, представляє етап ранньофольклорного мислення, оскільки в ній яскраво виражена питальна модальність (визначення А. Іваницького). Адже вона характеризується “тупцюванням” звукових формул навколо кінцевого (основного) устою, квартовим зависанням кульмінаторного звука та поступовим спаданням його до вихідного (кінцевого). Тетрахордний звукоряд у гаївках – давніший модус, ніж пентахордний, що є типовим для цього жанру.

У семантичній матриці досліджуваного зразка домінує паратаксичне зіставлення простих речень, хоча серед смислових елементів тут яскраво виражена “тріадність” (вдова мала три донечки) з детальною характеристикою кожної із них. Як бачимо, це типовий смисловий художній засіб на етапі ранньофольклорного мислення (до речі, він досить виразно відчутний у казкових сюжетах: три брати-царевичі, три сестри-царівни, три дороги, три річки тощо).

Два інші варіанти пісенної парадигми “Ой була, була йа в місті вдова” (мечищівський та бережанський) та варіанти гаївок “Скакала жабка понад річкою” і “Мала Гандзелька чотири браття” репрезентують трисегментний серіаційний тип однорядкової форми: *aa'a*” (приклад 2).

#### Приклад 2

*село Мечищів Бережанського району Тернопільської області*

♩ ≈ 68 L.t.=10

1. Ой, бу - ла, бу - ла йа, в міс - ті вдо - ва, йа в міс - ті вдо - ва.

Відзначимо, що семантичні та мелосні характеристики всіх аналізованих пісенних варіантів загалом ідентичні. Насамперед вони споріднені способом структурування: перший та другий сегменти подібні квартовим зависанням в останніх клаузулах, а третій – незначним затягуванням останньої складоноти (це протягування провокує, на нашу думку, саме кадансування).

Чотирисегментним типом серіації на терені Західного Поділля представлена однорядкова форма у варіанті гаївки “Через садочок стежка вузьенька”, записаної в місті Глиняни Золочівського району Львівської області (приклад 3).

#### Приклад 3

*місто Глиняни Золочівського району Львівської області*

♩ ≈ 96 L.t.=9

1. Че - рез са - до - чок стеж - ка ву - зень - ка, стеж - ка ву - зень - ка, стеж - ка ву - зень - ка.

На відміну від попередньо аналізованих пісенних варіантів цей зразок апелює до пізнішої фольклорної верстви, оскільки в ньому превалює гомофонізм над модальністю. Підтвердженням цього є мелодичне маневрування співачкою в стихії терцового вторування (одні сегменти відтворені нижнім голосом, а інші – верхнім). Тому-то ладозвукоряд представлений незвичним модусом – фрігійським тетрахордом із субсекундою і субтерцією. А також тут наявний секвенційний розвиток мелодії, що теж є характерною ознакою гармонічної музики.

Серед гаївок Західного Поділля є 5 пісенних варіантів з однорядковою строфою, в яких присутній класифікаційний принцип поєднання сегментів. Тут переважно фігурують три сегменти, перші два ритмічно споріднені, а третій – контрастний. Такий принцип зіставлення сегментів також властивий парадигмам давнішої фольклорної верстви, зокрема гаївкам “Ялова дощечка лежала” (2 варіанти), “Ой ти, мій льоне, дрібний зелененький”, “А вже весна скресла”, “Сивий голубоньку”. У цих зразках ще збережений інтонаційний синкретизм: пливка, недостатньо організована звукорядна взаємодія, спонукальна модальність, тяжіння мелодії до верхнього зависання, відсутність чіткого кадансування (приклад 4).

#### Приклад 4

*село Бенева Тербовлянського району Тернопільської області*

$\text{♩} = 108$  L.t.=7

1. Я-ло-ва до-щеч-ка ле-жа-ла, ле-жа-ла. 9. Ти мій ми-лий, Тим-ку, ви-би-рай си' Хим-ку  
кот-ру хоч, з тов під-скоч.

Найбільш організованим чинником у цьому процесі виступає метрика, яка переважно є кратною і, без сумніву, підпорядкована колективним руховим елементам. Адже, як зазначає С. Грица, “принцип симетрії, без сумніву, лежить в основі магічних обрядів, які супроводжуються колективними рухами, танками” [5, с. 125].

Треба зазначити, що класифікаційний принцип поєднання сегментів в аналізованих зразках ще не яскраво виражений: ритмічний контраст виступає лише на рівні однієї-двох складових. Лише в одному варіанті пісенної парадигми “А вже весна скресла”, записаному в селі Константинівка Тернопільського району Тернопільської області, виразно виступає класифікаційний принцип

Найбільшою кількістю варіантів (28) у західноподільських гаївках представлена чотирисегментна однорядкова форма, в якій наявна подвійна класифікація. Серед них у 16-ти трапляються точні повтори двох перших сегментів, а в 12-ти – варіаційні (приклади 5, 6).

#### Приклад 5

*місто Бережани Тернопільської області*

$\text{♩} \approx 84$  L.t.=9

1. Там на го-рі, на ви-со-кій сой-ка во-ду пи-ла, сой-ка во-ду пи-ла.

## Приклад 6

*місто Глиняни Золочівського району Львівської області*

1. Ой, та де ж ти, жу-ра-ве-лю, ді-ти по-дів, ді-ти по-дів? 2. Ой по-пан-ли мо-ї ді-ти по бис-трій рі-ці, бист-рій рі-ці.

Однорядкові чотирисегментні форми із точними повторами двох перших сегментів здебільшого зустрічаються в гаївках любовної та жартівливої тематики. За семантичними ознаками вони значно пізнішого походження, ніж попередні, а за мелосними – споріднені із давнішою фольклорною верствою. Доказом цього є превалювання в них вузькооб’ємних ладозвукорядів (трихордів та тетрахордів), рецитованих мелоінтонацій спадного характеру, екзальтованого гучного виконавства тощо. Найхарактернішою особливістю у формуванні цього типу однорядкової строфи є саме кадансування (приклад 5), що зазвичай “тупцює” на наближених до основного устою ступенях (II, III, VII). Якщо уважно простежити за ритмоінтонаційним становленням аналізованих варіантів, то тут передусім показовим є перехідний етап від серіації до класифікації, оскільки моноритмічне скандування видовжується лише у половинних та заключних кадансах, та й то лише в межах однієї мори (приклад 5).

Треба зауважити, що однорядкові чотирисегментні форми із точними повторами двох перших сегментів поширені майже в усіх районах Західного Поділля.

В однорядковій формі з подвійною класифікацією стабільними в силаборитмічному аспекті є 2 перші сегменти, а мобільними – 3 і 4. Останні переважно модифікуються в межах однієї-двох складонот.

Друга група – однорядкова строфа з варіаційними повторами двох перших сегментів – структурується аналогічно до першої. Відмінність полягає лише в шкалі охоплення тематики (крім любовної та жартівливої, тут трапляється і міфологічна, і аграрна), а мелос характеризується ширшими ладозвукорядами (пентахордами, гексахордами) та розвинутішими мелоінтонаціями, які тяжіють до респонсорності (приклад 6).

Поширеним принципом формування однорядкової строфи в гаївках Західного Поділля є тернарне класифікаційне зіставлення сегментів у ньому. Серед них найчастіше зустрічається трисегментна однорядкова форма типу авс (7 пісенних парадигм із 12-ма варіантами. (приклад 7).

## Приклад 7

*село Біла Чортківського району Тернопільської області*

1. Вер-бо-ва-я до-щеч-ка, до-щеч-ка, по ній хо-дить Нас-точ-ка, Нас-точ-ка.

У цих зразках трисегментна класифікація співдіє в дуже вузьких метричних (а відповідно і часових) межах і охоплює лише 6 мор. У цих варіантах виразно виступає і спонукальна модальність, яка утверджується дворазовим квартовим

(окличним) перескакуванням інтонаційного ряду через основний тон і поступеним сповзанням мелоінтонації до нього. Особливо відчутною у структуруванні цього типу однорядкової форми є незавершеність кадансування (у класичному його розумінні). Якщо у варіантах попередньої групи кінцевий устій ритмічно протягується, то в аналізованих він відповідає основній метричній морі (див. приклад 7) і глісандуючим способом поєднується із наступною (початковою) субквартою. При цьому постає своєрідне відчуття інтонаційно завершеного кола, яке обертається в межах структури однорядкової строфи. Аналогічні способи інтонаційного коловороту проявляються і в інших зразках цієї структурної групи.

Класифікаційна тернарність – явище, породжене насамперед пріоритетом рухових (прикладних) елементів над словом і музикою (художніми). Адже до нашого часу в гаївках цієї групи збереглися рухові елементи, які пов'язані із крокуванням (рухом двох рядів один до одного), притупуванням ногами та приплескуванням у долоні, що мають не тільки загальноукраїнське поширення, але й слов'янське. У кожному з цих рухових елементів у давні часи була закладена магія, наповнена відповідним смисловим або прикладним змістом і спрямована до відповідного земного або неземного адресата (явищ природи, богів, інших людей тощо) з прагненням отримати бажаний результат.

Тетраходні лади, які переважають в однорядковій строфі із класифікаційною тернарністю, також підтверджують давність її походження в межах паратаксічного зіставлення. Частим у цій групі зразків є суцільне глісандування, що підкреслює спонукальну модальність та звукову афектацію. Остання в автентичному виконанні збереглася у Західному Поділлі й донині і є однією з характерних ознак гаївкового жанру.

Тернарна класифікація у чотирисегментній однорядковій формі на терені Західного Поділля менш поширена. Тут вона представлена лише трьома різновидами й охоплює 5 пісенних зразків.

Перший різновид (авсс') – це генетичне розширення аналогічної трисегментної однорядкової форми шляхом варіаційного повтору третього сегмента. Підтвердженням цього можуть послужити два варіанти гаївок “Посію я руту круту межі гороньками” та “Ой летіла зозуленька, я ї'ся питала”, записані в місті Березани Тернопільської області. Прикладом переходу від трисегментної структури до чотирисегментної є варіант першої гаївки. Адже перший вірш-колон тут виступає як чотирисегментний завдяки незначному структуротворчому повтору третього сегмента, а другий варіант з усіма наступними є трисегментним (приклад 8).

#### Приклад 8

*місто Березани Тернопільської області*



♩ = 84 L.t. = 17(10)

1. По-сі-ю я ру-ту кру-ту ме-жи го-ронь-ка-ми, ме-жи го-ронь-кам(и).

Варіант гаївки “Ой летіла зозуленька, я ї'ся питала” вже має повні характеристики чотирисегментної однорядкової форми, в якій четвертий сегмент відрізняється від третього лише способом кадансування (недоспівуванням останньої клаузули).

Другий різновид чотирисегментної однорядкової форми (авв'с) в гаївковому масиві Західного Поділля (також, як і попередній) представлений варіантами гаївок “Ти, сивая зазуленько” та “Жила-була царівна”.

У варіанті гаївки “Ти, сивая зазуленько”, що ґрунтується на ритмічній формі вірша 4+4, тричі повторюється лексема другого сегмента. Це, власне, і дає привід для формотворчого завершення однорядкової форми. У цьому разі ритмоінтонація, що позначена кроковим елементом (перший сегмент), метрично згущується, ампліфікується (другий і третій сегменти) і завершується ритмічно дещо розширеним кадансом (четвертий сегмент). Такий спосіб силаборитмічного поєднання надає мелодичному контуру гнучкості, динамічності, експресії (приклад 9).

## Приклад 9

*село Сосулівка Чортківського району Тернопільської області*

1. Ти, си - ва - я за - зу - лень - ко, за - зу - лень - ко, за - зу - лень - ко.

Гаївка “Жила-була царівна”, без сумніву, – продукт усно-писемної творчості. Доказом цього є наявність тонічного віршування (відчутне поєднання ямбічно-амфібрахічної стопності), фанфарний тип мелодичного розвитку, секвенційний спосіб зіставлення речень, квінтова скачкоподібність у кадансах (приклад 10).

## Приклад 10

*місто Глиняни Золочівського району Львівської області*

1. Жи - ла бу - ла ца - рів - на, ца - рів - на, ца - рів - на мо - ло - да.

Усе це – атрибути пісень усно-писемного походження. До речі, ця пісенна парадигма серед наших записів представлена лише чотирма варіантами. Це вказує на значно менше її розповсюдження у західноpodільському фольклорному просторі через пізніше її походження.

Якщо принцип структурування у цій гаївці аналогічний до попередньої, то силабомелодичні моделі сегментів дещо незвичні для цього жанру (♩♩♩♩♩♩♩♩♩♩). Тут виразно відчутний метричний затакт, а це одна із відмінностей музики писемного походження від традиційної.

Варіант пісенної парадигми “Короваї ми були”, записаний у селі Ярославичі Зборівського району Тернопільської області, репрезентує третій підтип чотирисегментної однорядкової форми із тернарною класифікацією (авсв?). Тут на відміну від усіх попередніх структурних поєднань особливо відчутна ритмічна опозиція у третьому сегменті (приклад 11). Вона передусім опирається на руховий елемент і є його породженням, а не логіко-синтаксичним (як би здавалося на перший погляд).

## Приклад 11

*село Ярославичі Зборівського району Тернопільської області*

1. Ко - ро - ва - ї ми бу - ли, ми бу - ли, ми - бу - ли,  
гар - ну па - ру ви - ді - ли, ви - ді - ли, ви - ді - ли.

Тернарна класифікація в однорядковій строфі властива і двом варіантам пісенної парадигми “А вже весна, а вже красна”, записаних у селах Глибочок Борщівського та Сороцьке Тербовлянського районів Тернопільської області, які представляють

п'ятидесятне поєднання (аа'ввс). Ці варіанти репрезентують значно пізніші принципи формування. У сюжетах цих гаївок фігурує мотив відходу парубків на військові тренування або збори. Музична стилістика названих зразків – повне підтвердження цього – демонструє фрагментарність секвенційного розвитку, широкооб'ємність мелодії (октава), середньовічний лад (плагальне поєднання іонійського пентахорда з іонійським тетрахордом), тридольна метрика, автентичне кадансування (приклад 12).

#### Приклад 12

♩ ≈ 88 L.t.=12 село Глибочок Борщівського району Тернопільської області

1. А вже вес-на, а вже крас-на, зі стріх во-да кап-ле, зі стріх во-да кап-ле, зі стріх во-да кап-ле.

Як бачимо, у цьому зразку класифікаційна тернарність поєднує в собі дворазове варіаційне повторення першого та другого сегментів із третім, який побудований на опозиційно-ритмічному протиставленні до попередніх. Традиційному однорядковому формотворенню таке поєднання не характерне, бо воно властиве пізнішому модусу мислення реципієнтів. У західноподільському фольклорному середовищі варіанти цієї парадигми не набули широкого розповсюдження і через те представлені лише двома варіантами.

Найскладніша модифікація однорядкової строфи в гаївковому масиві Західного Поділля – квартнарне поєднання чотирьох сегментів (авсд). Воно реалізується у варіантах пісенних парадигм “Колоденський став, болязубський став весь до купи злився” та “Там на горі, на горбочку горішки трясуться”, записаних у селі Болязуби Збарзького району Тернопільської області та в селі Підгір’я Золочівського району Львівської області.

Мобільними у цій періодичності виявилися другий та четвертий сегменти. Вони створюють ритмічну опозицію до своїх попередніх структур, що найбільше проявляється у передостанніх та останніх клаузулах. Такого роду подвійна опозиційність уже готує основу для формування дворядкової строфи або однорядкової із приспівом чи принаймні є їхньою предтечею. Аналогічний принцип структурування спостерігається і в гаївці “Там на горі, на горбочку горішки трясуться”.

Отже, однорядкова форма в гаївках Західного Поділля є першою сходинкою у становленні строфічних форм, а на синтаксичному рівні – сталим закріпленням простої періодичності. Постанова простої періодичності відповідає тій історичній епосі, в якій сформувався календарно-обрядовий фольклор, зокрема і весняний (кінець палеоліту – середина першого тисячоліття до нової ери), що позначений у переважній більшості серіаційним типом мелодичного розгортання та прихованою класифікацією.

1. Асафьев Б. Музыкальная форма как процес. Книги первая и вторая; изд. 2 / Б. Асафьев. – Ленинград : Музыка, 1971. – 375 с.

2. Банин А. А. Трудные артельные песни и припевки / А. А. Банин. – Москва : Советский композитор, 1971. – 223 с. с карт. и нот.

3. Владыкина-Бачинская Н. Музыкальный стиль русских хороводных песен / Н. Владыкина-Бачинская. – Москва : Музыка, 1976. – 159 с.



4. *Гошовский Владимир*. Украинские песни Закарпатья / В. Гошовский; под ред. Л. Н. Лебединского. – Москва : Советский композитор, 1968. – 477 с.
5. *Грица Софія. Й.* Мелос української народної епіки / С. Й. Грица. – Київ : Наукова думка, 1979. – 246 с.
6. *Грица С.И.* Украинская песенная эпика / С. Й. Грица. – Москва : Советский композитор, 1990. – 258 с.
7. *Земцовский Изалий*. Мелодика календарных песен / И. Земцовский. – Ленинград : Музыка, 1975. – 223 с.
8. *Іваницький Анатолій*. Українська музична фольклористика (методологія і методика) : навч. посібник / А. І. Іваницький. – Київ : Заповіт, 1997. – 392 с., іл.
9. *Іваницький Анатолій*. Українська народна музична творчість : посібник для вищих та середніх навчальних закладів / А. Іваницький. – Київ : Музична Україна, 1990. – 334 с.
10. *Квитка Климент*. Амфибрахий в украинских народных песнях (из записок о ритмике) / К. Квитка // *Квитка Климент*. Избранные труды: в 2 т. / К. Квитка; сост. и комментарии В. Гошовского. – Москва : Советский композитор, 1973. – Т. 2 – С. 81–111.
11. *Колесса Філарет*. Ритміка українських народних пісень / Ф. Колесса // *Колесса Філарет*. Музикознавчі праці / Ф. Колесса; підгот. до друку С. Й. Грица. – Київ : Наукова думка, 1970. – С. 21–233.
12. *Смоляк Олег*. Астрофічні форми у гаївках Західного Поділля / О. Смоляк // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія мистецтвознавство / Ред. колегія: Б. Водяний, С. Грица, М. Загайкевич та ін. – Тернопіль, 2001. – № 1 (6). – С. 72–80.
13. *Смоляк Олег*. Приспівно-заспівні елементи в гаївках Західного Поділля / О. Смоляк // Традиційна народна музична культура Західного Поділля : збірник статей і матеріалів / Ред. колегія : І. Мацієвський, С. Павлишин, Л. Кияновська та ін. – Тернопіль : Астон, 2001. – С. 5–15.
14. *Смоляк Олег*. Форма колон у гаївках Західного Поділля / О. Смоляк // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія Мистецтвознавство / Ред. колегія: Б. Водяний, С. Грица, М. Загайкевич та ін. – Тернопіль, 2001. – № 2 (7). – С. 58–66.
15. *Стоин В.* Народни песни от Средна Северна България / В. Стоин. – София : Изд-во мин. на народ. просвещение, 1931. – 162 с.

## SIMPLE FREQUENCY IN HAIVKAS OF WESTERN PODILLYA

**Oleh SMOLYAK**

*Department of Musicology,  
Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University in Ternopil',  
27/94 Zhuky av., 46000 Ternopil', Ukraine*

An attempt to analyze simple frequency in haivkas of Western Podillya as a primary link in development of strophic rite music is made. Some main levels of form making comparisons are found. These are seriation and classification. Typology of binary, triple and quadripartite classification is held.

*Key words:* simple frequency, haivkas of Western Podillya, seriation, classification.

## ПРОСТАЯ ПЕРИОДИЧНОСТЬ В ГАЙВКАХ ЗАПАДНОГО ПОДОЛЬЯ

**Олег СМОЛЯК**

*Кафедра музыковедения,  
Тернопольский национальный педагогический  
университет имени Володимира Гнатюка,  
проспект Злуки, 27/94, 46000 Тернополь, Украина*

Сделано попытку проанализировать простую периодичность в гаивках Западного Подолья как начальное звено в становлении строфической обрядовой музыки. Обнаружены основные уровни формотворческого сопоставления – сериационный и классификационный. Осуществлена типология бинарной, тернарной и квартнарной классификации.

*Ключевые слова:* простая периодичность, гаивки Западного Подолья, сериация, классификация.

Стаття надійшла до редколегії 21.10.2010  
Прийнята до друку 24.11.2010